

Soru Cevap

Amerika-Fransa Yakınlaşmasının Göstergeleri

Soru:

Perşembe günü yeniden ABD Başkanı Donald Trump, Fransa'ya yaptığı son ziyareti anlattı... Trump, New York Times gazetesine verdiği röportajda "Macron, harika bir insan. Akıllı. Güçlü. Elimi sıkmayı seviyor. İnsanlar onun elimi sıkmayı sevdiğini anlayamıyor, dedi..." [19.07.2017 El Arabiya, Washington France Press] Fransa Cumhurbaşkanı Macron, 13 Temmuz 2017 günü Paris'i ziyaret eden Trump'ı sıcak karşıladı. Oysa eski Fransa Cumhurbaşkanı Hollande, ABD Başkanı Trump'a karşı hoşnutsuzluğunu göstermişti. Ayrıca Avrupalı liderler de Başkan Trump'a yoğun suçlamalar yöneltmişti! Amerika-Fransa yakınlaşmasının nişaneleri ve Trump'ın Paris ziyaretinin amacı nelerdir? Sonra bu ziyaretin Suriye yansımaları var mıdır? Özellikle de Fransa Cumhurbaşkanı Macron, Suriye'de yeni bir ABD-Fransa stratejisinden bahsetmişken.

Cevap:

Trump'ın uluslararası politikada gelişigüzel hareket etmesinin, doğal olarak kayda değer rahatsız edici sonuçları oluyor. Örneğin NATO'nun miadını doldurduğu ve anlamsız olduğu ile ilgili yaptığı şoke edici açıklamalar, Amerikan politikasına karşı sert tepkilere yol açmıştır. Bu sert tepkilerin en dikkat çekenini de Berlin tarafından yapılan açıklamalardır... Sonra Trump, gerek seçim kampanyası sırasında, gerekse 20 Ocak 2017'de başkanlık görevini devraldıktan sonra Avrupa Birliği'ne öfke kusmuştur. Bu öfkelerini hiçbir zaman gizleme gereği duymamıştır. İngiltere'nin Brexit referandumuna övgüler yağdırmış, ABD'nin Brüksel Büyükelçisi de Avrupa Birliği'nin yakında parçalanacağını söylemiştir. Amerika, Fransa ve Hollanda'da yapılan seçimlerden AB karşıtlarının zaferle çıkacağını ve dolayısıyla 2017 yılında birliğin parçalanacağı beklentisi içerisindeydi. Kendisine karşı yapılanları yakından gözlemleyen Avrupa, İngiltere referandumunun Hollanda ve Fransa üzerinde domino etkisi yaratmasını önledi. Böylelikle birliğin parçalanma kâbusunu bertaraf etti... Sonra Trump'ın aldığı kararlardan geri adım atması, uluslararası politikada keşmekeşliğini iyice artırmıştır. Örneğin NATO'yu önce ömrünü doldurmuş bir ittifak olarak niteleyen Trump, ardından açıkça bu pozisyonundan geri adım attı. Paris İklim Anlaşması'ndan çekildiğini açıklayan Trump, sonra anlaşmayı yeniden müzakereye açabileceğini bildirdi. Kuzey Kore ile savaşın eşğine gelmişken, bundan geri adım attı. Çin'e olumsuz bakış sergiliyorken, Çin ile birlikte Kuzey Kore dosyasında elde edilecek sonucu beklemeye başladı. Suriye krizine ilişkin sert açıklamalar yapmışken, ardından Astana ve Cenevre'de dizginleri olurlarına bıraktı...

Yanı sıra Amerika içinde de durumu pek iç açıcı değildir. Özellikle de seçimlerde Rusya'nın kendisini desteklediği konusunda politikasına yönelik aşırı muhalefet söz konusudur... Bu sorunlar ve muhalefet nedeniyle başkan ve idaresindekilerin, Rusya ile olan temasları Amerika'da çok hassas bir mesele haline almıştır. Bu hassasiyet yüzünden başkan, Amerika-Rusya anlaşmasını yapamamaktadır. Anlaşma gecikmiştir. Trump, Rusya Devlet Başkanı ile 7 Temmuz 2017'de Hamburg'da düzenlenen G20 zirvesinde ancak bir araya gelebilmiştir. Hatta Kongrenin Rusya'ya ek yaptırımlar uygulamak istediği bir vakitte ABD-Rusya ilişkileri daha sofistike bir hale gelmiştir. Ayrıca Rusya'nın seçimlere müdahalesi ile ilgili Amerika'da yayınlanan raporlar, içeride başkanın başını giderek daha fazla ağrıtmaktadır. Moskova ile ilişkileri onarmada başkanın içine düştüğü sıkıntı da cabası...

Bütün bunlar, Amerika ile Avrupa Birliği ülkeleri arasında uluslararası politikada deprem etkisi yaratmıştır. Bu ülkelerin çıkarları ve Amerikan siyasetindeki bu yeni durumu istismar kapasitelerine göre bu deprem etkisi artı ile eksi arasında gidip gelmektedir. İlgili ülkelerin Trump politikasına karşı duruşlarına bir göz atacağız. Sonra da Trump'ı Paris'e davet eden ve onu sıcak karşılayan Fransa'nın pozisyonuna değineceğiz:

1- İngiltere'ye gelince, Başbakan Theresa May, 26 Ocak 2017'de Washington'a bir ziyaret gerçekleştirdi ve Washington ile birliğin diğer ülkelere birlikten çıkışlarına teşvik için bir model olacak ticaret anlaşması imzalamak için canhıraş çalıştı. Yeniden Amerika'nın kuyruğuna takılan

İngiltere, Trump yönetiminden oldukça memnundu. Ancak Avrupa Birliği yanlılarının, Fransa ve Hollanda seçimlerinden zaferle çıkmalarının ardından ABD'nin Avrupa Birliği'ni parçalama umudu dumura uğrayınca, Avrupa Birliği'ni parçalama gidişatına İngiltere'nin öncülük etmesini isteyen Trump, İngiltere'ye bu olumlu bakışından geri adım attı. Amerika, Paris ve Amsterdam'da Brexit'in tekerrür etmediğini görünce, İngiltere'nin uluslararası çıkarlarını kemiren ve Londra'yı şoke eden eski günlerine geri döndü. Bu bağlamda Amerika, Libya'da İngiliz çıkarlarını dikkate almaksızın ajanı Sisi'nin Hafter'e verdiği desteği artırmasını istedi. Amerika'nın teşvikiyle ajanları, İngiltere'nin İslam ve Arap dünyasında mızrak başı konumundaki Katar'a benzeri şok edici baskı uyguladılar. Bu ve benzeri diğer nedenlerden dolayı İngiliz politikası derinden yara aldı ve Trump Amerika'sına olan güvenini yitirdi. Kendisini Amerikan örsü ile AB'den ayrılış müzakeresi yaptığı Avrupa çekici arasında buldu. Böyle yaygın şüphecilik karşısında İngiltere Başbakanı, erken seçim kararı aldı. Erken seçim kararı hükümet üyeleri için bile sürpriz oldu. 8 Haziran 2017 seçimlerinde çıkan sonuca göre İngiltere, Avrupa Birliği'nden ayrılmak ile birlikte kalmak arasında bocalayıp durdu. Çünkü seçimler, Brüksel ile yapılan müzakerelerde bir anlaşmaya varılamadığı takdirde birlikten ayrılış yanlılarının giderek zayıfladığını göstermiştir. Buna göre ABD'nin yeni İngiltere politikasının nasıl keşmekeşliğe düştüğü açıktır.

2- Daha önemlisi ise Rusya'dır. 2014 yılında Kırım'ın Rusya tarafından ilhakından ve Doğu Ukrayna'da patlak veren yangından bu yana Rusya'ya yönelik Avrupa ile Amerikan yaklaşımları örtüşmektedir. Amerika ve Avrupa'nın Rusya'ya uyguladığı yaptırımlar, aralarında görüş birliği olduğunu yansıtmaktadır. Özellikle de Avrupalılar, Putin'in Doğu Avrupa sınırlarını yıkmasından endişe ediyorlar. Ancak seçim kampanyasından bu yana Trump, Rusya'ya uygulanan yaptırımları eleştirmiş ve Rusya ile samimi ilişkiler kuracağı vaadinde bulunmuştur. Trump'ın bu tavrı, Rusya'nın yeniden yükselişi karşısında yalnız kalan Avrupa'da kafa karışıklığına neden olmuştur. Avrupalı liderler, Obama Amerika'sının özellikle Suriye krizine müdahalesinden sonra Rusya'nın yükselişine kapı araladığının farkındalar. Trump ise uluslararası konularda Rusya ile varılan ikili anlaşmaları, Avrupa'nın uluslararası krizlerde rol kapma umudunu bitirmek için daha da ilerilere taşımakla tehdit etmiştir.

3- Almanya'ya gelince, yeni Amerikan politikası karşısında daha keskin yaklaşımlar sergileyen Almanya, ABD'nin Avrupa NATO ülkelerine yönelik eleştirilerini şiddetle reddederek savunma konularında Almanya ve Avrupa'nın bir ABD kenti olmasını uygun görmemiştir. Amerika'nın Paris İklim Anlaşması'ndan çekilmesini kınayan Almanya, herhangi yeni bir müzakere olgusunu reddetmiştir. Trump'ın Suudi Arabistan ile imzaladığı silah anlaşmasını eleştirerek, anlaşmayı ateşli bölgelerde yangına benzin dökmek olarak kabul etmiştir. Fransa'nın pozisyon değişikliğine rağmen tutumunda hiçbir değişiklik olmamıştır. Deutsche Welle'ye göre *"Almanya'daki G20 zirvesi sırasında Almanya Başbakanı Merkel, Trump'ı kızdırmamaya özen gösteren Fransa Cumhurbaşkanı'nın aksine ABD Başkanına karşı acımasız ve sert bir tavır sergilemiştir..."* [14.7.2017 Deutsche Welle] Özetle yeni ABD politikalarını etkilemek amacıyla Almanya'nın, yeniden süper güç olma umuduyla önemli ölçüde girişimlerini artırdığı söylenebilir.

4- Şimdi de Trump'ın Fransa ziyareti ve ABD-Fransa yakınlaşmasının işaretlerini ele alacağız... Ayrıca Fransa Cumhurbaşkanı'nın, ABD Başkanını Fransa'ya davet etmesinin arka planına ve 14 Temmuz 2017 Ulusal Bayram kutlamalarına onur konuğu olarak katılmasının nedenlerine değineceğiz. Fransa, bu kutlamaları bundan 100 yıl önce ABD'nin Birinci Dünya Savaşı'na girmesinin anısına düzenliyor. Bu, eski bir gelenektir ve nadiren belirli hedefler için kutlamalar düzenlenir. ABD Başkanı Trump'ın bütün Avrupa ile ilişkilerde gerginlik yarattığı bir zamanda Fransa, Ulusal Bayram kutlamalarına katılmak için onu bir davetiye yöneltmiştir! Elaph sitesine göre *"Macron, Salı günü Trump ile yaptığı telefon görüşmesinde Fransa'yı ziyaret etmesi ve Ulusal Bayram etkinliklerine katılması için Trump'a yaptığı davetini yeniledi. Macron, geçtiğimiz Mayıs sonunda Brüksel'de düzenlenen NATO zirvesi sırasında ilk kez Trump'ı Fransa'ya davet etmişti..."* [28.6.2017 Elaph sitesi] 7 Temmuz 2017'de Almanya'da düzenlenen son G20 zirvesinde Fransa Cumhurbaşkanı Macron, İklim Anlaşması'ndan çekilmesi nedeniyle Amerika'yı sert bir dille eleştiren özellikle Avrupalı liderler arasında yalnız kalan Trump'a çok sıcaklık göstermişti. Hatta Trump bile böyle bir zamanda Macron tarafından yapılan davete şaşırmişti. *"Trump, 2014 yılında 195 ülkenin imzaladığı Paris İklim Anlaşması'ndan çekilme kararı sonrasında böyle bir davet aldığı için şaşırıldığını söyledi..."* [20.07.2017 el-Arabiya.net]

5- Fransa'nın sergilediği bu yeni yaklaşımın amacına gelince, Avrupa Birliği'nin omurgasını oluşturan Fransa, izlenen politikanın Amerika-Avrupa ilişkilerini olumsuz etkileyeceği korkusuyla Trump'ı sert bir dille eleştiren Avrupa ülkelerinin başında gelmekteydi. Trump sadece eski Fransa Cumhurbaşkanı Hollande tarafından eleştirilmekle kalmamış şimdiki Fransa Cumhurbaşkanı Macron da seçim kampanyasından yakın zamanımıza kadar Trump'a şiddetli eleştiriler yöneltmişti. Birkaç haftadan beri Fransa'nın, Amerika'ya karşı u dönüşü sergilediği görülmektedir. ABD Başkanı Trump'ın Fransa'ya davet edilmesinde, oldukça samimi karşılansında, yoğun ilgi ve alaka görmesinde Fransa'nın bu u dönüşü açıkça görülüyor... Fransa'nın bu u dönüşü incelendiğinde, büyük olasılıkla iki amaca matuf olduğu, birinin diğerinden daha az önemli olmadığı görülür:

- Bu u dönüşünün birinci amacı, Suriye boyutu ile ilgilidir. Macron, *"Beşşar Esed'in yerine geçecek meşru bir halef görmediğini ve Beşşar Esed'in görevden ayrılmasını ülkedeki krizin çözümü için ön koşul olarak görmediğini"* belirttikten kısa bir süre sonra ve ABD Başkanı ile görüşmesi öncesinde *"Geniş kapsamlı bir siyasi çözüm oluşturmamız. Bunun için Fransa Suriye'ye ilişkin doktrinini değiştirdi. Dolayısıyla Beşşar Esed'in görevden uzaklaştırılmasının Fransa'nın ön koşulu olmadığını..."* söyledi. [13.07.2017 Şarku'l Avsat] Böylece Fransa, Suriye rejimi ve birçok muhalif grubun dizginlerini elinde tutan Amerika'ya karşı yakınlık göstermeye başladı. Bu yakınlığın amacı, Suriye'de rol kapma çabasıdır. Fransa, uzun süredir bunun özlemine çekiyor... Bu rolün kokusunu koklamanın da Amerika'dan geçtiğini biliyor... Öyle de oldu. Fransa, Trump'a gösterilen bu sıcaklık ve Beşşar Esed'in görevden ayrılması konusunda ısrarcı olmamasının nedeninin Amerika olduğunu biliyor. Amerika, şuan Esed'in gitmesini istemiyor. Amerika, hâlihazırdaki ajana alternatif bir ajan buluncaya dek mevcut ajanın görevden ayrılmasını istemiyor. Amerika ise henüz böyle bir ajan bulmuş değil... Dolayısıyla Fransa, Suriye sahasına girmenin önünde engel olarak gördüğü önceki pozisyonlarından kurtulmaya başlamıştır. Ayrıca Trump benzeri "terörle mücadele" şarkıları söylemektedir... Bu yüzden Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron, ABD'li mevkidaşı Donald Trump ile düzenlediği ortak basın toplantısında, *"Irak ve Suriye konusunda ABD ile savaş sonrası yol haritasını çıkartmak için uzlaştıklarını söyledi. Perşembe günü Fransa'nın başkentinde konuşan Macron, (terörle) mücadelede her türlü çabayı sarf etmek üzere ABD Başkanı ile anlaştıklarını sözlerine ekledi..."* [13.07.2017 Russia Today]

- İkinci amaca gelince, Fransa, Almanya'nın rolünün gittikçe büyümesinden endişe ediyor. Bu endişe nedeniyle Fransa, Almanya'dan rahatsızdır. Almanya'nın Trump'a yönelik eleştirilerinin dozajı artarken, Fransa, Trump'ın gözüne girmek için gayret sarf etmektedir! Hatta ABD Başkanının Paris'e yaptığı ziyaretten kısa bir süre sonra Fransa'nın BM Daimi Temsilcisi François Delattre, Paris'in Suriye krizi konusunda oluşturulmasını önerdiği temas grubuna, BM Güvenlik Konseyi üyesi ülkelerin yanı sıra bölgesel aktörlerin de katılması gerektiğini söyledi. Fransız diplomat, Cuma akşamı Güvenlik Konseyi'nin düzenlenen kapalı oturumu öncesinde gazetecilere yaptığı açıklamada, *"Söz konusu temas grubu, barışı tesis etmek ve yol haritası hazırlığı yapmak için çalışmalıdır."* diye konuştu. Şu an daha önemli olanın uluslararası toplumun görüş birliği olduğunu söyleyen Fransa'nın BM Daimi Temsilcisi, *"BM Suriye Özel Temsilcisi Staffan de Mistura'nın çabalarını desteklemek için yeni girişimler ortaya koymak gerektiğini belirtti..."* [14.07.2017 Russia Today] Böylece Fransa, "BM Güvenlik Konseyi üyesi ülkelerin yanı sıra bölgesel aktörlerin de katılımı" ve "ele almak üzere BM'nin beş daimi üyesine somut girişim sunulması" koşuluyla "Suriye krizi konusunda temas grubu oluşturulmasını" istiyor. Diğer bir deyişle Güvenlik Konseyi üyesi olmaması nedeniyle Almanya, bu rolün dışında tutuluyor. Bu, Almanya'nın yükselişi karşısında Fransa'nın kaygılarını ortaya koyuyor. Çünkü Fransa, uluslararası politikada Almanya'nın bir rolünün olmasını istemiyor...

6- Dolayısıyla Trump politikasının keşmekeşliği, özellikle Fransa ziyareti, Amerika ve Avrupa Birliği arasında uluslararası politikada bir değişim yaratmıştır. O derece ki bazı medya organları, bu ziyareti yeni dünya düzeninin bir başlangıcı olarak kabul etmişlerdir: "İngiliz Times gazetesi, ABD Başkanı Donald Trump'ın Fransa'nın başkenti Paris'e gerçekleştirdiği ziyareti, yeni dünya düzeninin başlangıcı olarak kabul etmiştir. Öyle ki Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron, Amerika ve Almanya ile yeni bir ilişkiye doğru yelken açmıştır. Gazete, Macron'un İngiltere'nin birlikten ayrılışından sonra emrivaki bir lider olarak kendisini Avrupa Birliği'ne sunduğunu düşünüyor. Gazeteye göre İngiltere birlikten ayrıldıktan sonra Avrupa'nın oyun kartları yeniden karılacak. Gazete editoryası şu sonuca varıyor; Avrupa Birliği, öyle bir yöntem inşa etmiştir ki bu yöntem, birlik içinde Almanya ve Fransa'nın tek egemen güç olarak kalmasına izin vermiyor. İki ülkenin

aralarında yüzyıllarca süren husumetin üstesinden geldikleri belirtilen başyazıda, iki ülkenin İngiltere ile veya İngiltere'siz Avrupa kıtasına önderlik etmek için çalıştığını kaydetti. Ancak şuan farklı kulvarlarda hareket ediyorlar. Macron liderliğinde Fransa, Avrupa liderliğini arzularken, Merkel liderliğindeki Almanya da Avrupa'nın sağlam ve bir bütün olarak kalmasını arzuluyor...
[14.7.2017 Vefd sitesi]

7- Cevabı şöyle diyerek sonlandırmak istiyoruz. Fransa'nın Suriye sahnesinde yükselme hayalleri pek uzun sürmeyecek. Fransa'nın bu hayali, Suriye krizinde eşsiz olmayı yeğleyen ABD'nin gerçek pozisyonu ile çatışacaktır. Amerika'nın, Fransa'nın Suriye'ye yönelik yaklaşımlarına gösterdiği bazı esneklik, Fransa-Almanya çatışmasına odun taşımaktan başka bir şey değildir. Bu, parçalamak için Avrupa Birliği içinde anlaşmazlık ve uyumsuzluğu arttıracaktır.

Fransa'nın Almanya'nın yükselişinden endişe etmesinin bir realitesi var. Çünkü Almanya'nın devlet dinamikleri, Fransa'nın devlet dinamiklerinden üstündür. Bu üstünlük tarihsel ve coğrafi olarak da maruftur. Almanya, İkinci Dünya Savaşı Anlaşmalarının dayattığı mevcut "etik" yükümlülüklerden kurtuluyor. İkinci Dünya Savaşı Anlaşmaları, Almanya'nın aktif küresel askeri rol üstlenmesine engel teşkil ediyor ve askeri rol üstlenmesine değil de ekonomik ve endüstriyel nüfuza odaklanmasını öngörüyor. Bu yükümlülüklerden kurtulan Almanya, büyük olasılıkla Avrupa'da yeniden ön plana çıkacak, Amerika'ya yakınlaşsa da yine de Fransa'ya üstün gelecektir.

Umarız Allah, aralarındaki anlaşmazlığın şiddetini artırır da bünyeleri çöker.

"Bunun üzerine Allah, binalarının temelini çökertti de tavanları başlarına yıkıldı. Azap, onlara fark etmedikleri yerden geldi." [Nahl 26] İslam Devleti yakında onların yurtlarını çökertecek ve dünyanın dört bir yanına iyiliği yayacaktır. Böylelikle hadiste geçen Rasûlullah *SallAllahu Aleyhi ve Sellem*'in sözü gerçekleşecektir. Ahmed, Müsned'de Temim Ed Dâri'den rivayet ettiğine göre, "Ben Peygamber *SallAllahu Aleyhi ve Sellem*'i şöyle buyururken işittim:

لَيَبْلُغَنَّ هَذَا الْأَمْرُ مَا بَلَغَ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَلَا يَتْرُكُ اللَّهُ بَيْتَ مَدْرٍ وَلَا وَبَرَ إِلَّا أَدْخَلَهُ اللَّهُ هَذَا الدِّينَ بَعْرَ عَرَبٍ أَوْ بِدَلِّ دَلِيلٍ عَرَبًا يُعْرِئُ اللَّهَ بِهِ الْإِسْلَامَ وَذُلًا يُدَلُّ اللَّهُ بِهِ الْكُفْرَ "Bu din, gece ve gündüzün ulaştığı her yere ulaşacaktır. Allah, bu dini sokmadığı hiçbir ev bırakmayacaktır. Çadırlara bile girecektir. Kimi onuruyla kimi de zilletiyle... Ya İslâm'la izzet bulacak veya küfürle zelil olacaktır." el-Beyhaki Sünen'ul Kübra'da, keza El Hâkim de Müstedreki'nde benzerini rivayet etmiştir. Allah'ın yardım ve inayetiyle bu kesinlikle gerçekleşecektir. Bu, Allah'a zor değildir.

H.29 Şevvâl 1438
M.23 Temmuz 2017